

Recenzia lucrării lui Vladimir Pasti, *Noul capitalism românesc*

PhD Candidate Gabriela G. IORDĂCHIȚĂ

Faculty of Philosophy, Social and Politic Sciences, “Al. I. Cuza” University, Iași, România

Decizia de a face recenzia cărții *Noul capitalism românesc*, se datorează faptului că eu însămi am fost marcată de lucrările distinsului sociolog și politolog Vladimir Pasti, încă din timpul anilor de studenție și îl consider ca fiind unul dintre mentorii formării mele intelectuale în privința înțelegerii și interpretării fenomenelor socio-politice. Profunzimea gândirii, documentarea deosebită, atenția la detaliile scenei politice și sociale românești sau chiar internaționale, din trecut sau prezent, analiza critică a procesului de transformări pe care le-a traversat societatea românească postcomunistă, siguranța și forța construcțiilor argumentative, claritatea și accesibilitatea discursului, și nu în ultimul rând pasiunea cu care scrie, fac din acest autor un reper pentru toți aceia care doresc să înțeleagă într-un mod obiectiv ceea ce se întâmplă cu tranziția românească dinspre societatea totalitară spre altceva, nu se știe totdeauna ce, dar care se dorește a fi o societate democratică, cu o economie capitalistă, integrată lumii dezvoltate.

Autorul volumului în discuție, Vladimir Pasti este o figură bine cunoscută și remarcabilă în mediul universitar, începând cu anul 2012 conduce în cadrul SNSPA, Departamentul de Sociologie al Facultății de Științe Politice, dar și un program de master în antropologie și Școală doctorală de sociologie ale aceleiași instituții. Are o bogată experiență a politicului, a instituțiilor implicate de acesta și a mass-media. Astfel, în perioada 1991-2008 a deținut diverse funcții administrative, de consultanță și de conducere, în cadrul: Guvernului României, Președintelui României, MAI, UVPR, ziarului „Bursa”, ziarului „Curentul”, ISD și CCR. A mai publicat și alte lucrări, printre care amintim: *România în tranziție. Căderea în viitor*, în anul 1995, la editura Nemira, *The Challenges of Transition: Romania in Transition*, la doi ani diferență, la Boulder and New York, Columbia University Press, *România-Starea de fapt-vol I Societatea*, apărută în același an ca și precedenta, în colaborare cu Mihaela Miroiu și Cornel Codiță, editată la Nemira,

urmată la 6 ani diferență de *Ultima inegalitate. Relațiile de gen în România*, Polirom și *Sociologie politică* în 2004, la editura Ziuu.

Lucrarea, *Noul capitalism românesc*, este publicată la cunoscuta editură ieșeană Polirom, în anul 2006, fiind și ultima carte, până în acest moment, apărută pe piață a lui Vladimir Pasti, în cadrul colecției de *Științe politice* a editurii. Volumul numără nu mai puțin de 539 de pagini, incluzând anexele și este la prima sa ediție. În cadrul acesteia, autorul construiește cu minuțiozitate, cu ajutorul aparatului metodologic pus la dispoziție de sociologie și politologie, un răspuns la mai multe întrebări pe care cu siguranță că mulți dintre noi și le-au adresat: cum s-au format noii capitaliști români după 1989? poate face față noua clasă de capitaliști români provocărilor unei economii globale? după încheierea tranziției postcomuniste a societății românești¹, noua tranziție ne va conduce spre mult dorita prosperitate care până acum a fost mai mult o Fata Morgana? de ce fel de clasă politică avem nevoie? Unii probabil că și-au formulat și răspunsuri la aceste întrebări, însă aceste răspunsuri cu siguranță că suferă de o contaminare a unui anumit ideologic și de o cunoaștere comună. Din acest motiv, Vladimir Pasti lansează practic această dezbatere intelectuală de idei asupra tranzițiilor traversate de societatea românească, făcând apel la istoria dezvoltării României în secolele XIX și XX, la numeroase date statistice, exemple și demonstrații.

Mai mult, autorul menționează la începutul volumului că: “Este însă neclar dacă această îndepărtare de fosta civilizație comunistă a însemnat, în același timp, și o apropiere substanțială de actuala lume occidentală dezvoltată. Această problemă e valabilă pentru toate societățile postcomuniste, iar fiecare dintre ele se află în situația de a da un răspuns propriu, în funcție de particularitățile propriei evoluții. [...] Pe noi ne interesează ce răspuns se poate da la această întrebare în cazul României.”²

Principalele dificultăți pe care sociologul Vladimir Pasti le identifică în calea achiziționării unei civilizații de tip occidental în România sunt următoarele³ (pp. 44-49):

1. Declinul rapid al capitalului autohton.
2. Clivajul dintre societatea românească rurală și „insulele” de civilizație urbana de tip occidental.

¹ După aprecierea profesorului Vladimir Pasti tranziția postcomunistă s-ar fi încheiat în anul 2004, după declararea României ca fiind economie de piață funcțională și integrarea ei în structurile euro-atlantice.

² Pasti, Vladimir, 2006, *Noul capitalism românesc*, ed. Polirom, Iași, p. 8.

³ *Ibidem*, pp. 44-49.

3. Economia românească tinde să se restrângă, prin restructurare, ocupând o parte tot mai mică a populației active.
4. Tensiunile sociale în domenii ce presupun schimbări culturale și ideologice în contradicție cu cultura și ideologia dominantă.

Ca și modalitate de organizare, cartea este structurată în nouă capitole. În cele ce urmează le vom prezenta într-o ordine relativă. Primul capitol tratează tranziția postcomunistă, sfârșitul ei și întrebările pe care le ridică aceasta, al doilea capitol subliniază importanța tranziției românești spre mult dorita prosperitate, dar amintește și de tranzițiile anti-prosperitate cu care se „luptă” societatea noastră, în capitolul patru se discută despre moștenirea comunistă, ideologiile ei, industria pe care a lăsat-o în urmă și alte probleme implicate, capitolul cinci abordează intelectualii și erorile făcute de aceștia în vederea trecerii cu orice preț la societatea capitalistă, capitolul șase aduce în prim plan noua clasă fragilă a capitaliștilor români, capitolul șapte abordează curajos procesul de privatizare a agriculturii și industriei socialiste, iar capitolul nouă și ultimul, reia discuția asupra elitelor românești care au funcționat și funcționează în folosul lor propriu.

Cu toată acumularea de bunuri și structuri instituționale realizată de societatea românească, concluzia cărții nu este una chiar optimistă, ci mai degrabă rezervată, în privința achiziționării unei civilizații de tip occidental a României, și lasă totodată factorului politic ultimul cuvânt care are, în opinia autorului, misiunea de a avea în vedere, prin deciziile pe care le va lua, asigurarea prosperității întregii națiuni. Mai bine însă, veți citi dumneavoastră aceste concluzii, în opinia noastră foarte interesante, după o lectură atentă a întregii cărți și totodată profitabilă din punct de vedere al informațiilor pe care le veți dobândi.

În ansamblu, este incontestabil că acest volum reprezintă un demers intelectual și sociologic de excepție și un reper solid, original și îndrăzneț în literatura care tratează problematica schimbărilor suferite de societatea românească postcomunistă în trecerea ei spre economia de piață și capitalism.

Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului POSDRU/159/1.5/133675 "Inovare și dezvoltare în structurarea și reprezentarea cunoașterii prin burse doctorale și postdoctorale (IDSRC-doc postdoc)", cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul

Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013.

Bibliografie

Pasti, Vladimir, 2006, *Noul capitalism românesc*, ed. Polirom, Iași.

<http://doctorat.snsa.ro/profesori/vladimir-pasti> (25.01.2014, 14.35)